

Protokół
III posiedzenia plenarnego (tryb mieszany)
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 12 marca 2026 r.

1. Otwarcie posiedzenia

Przewodniczący Rady Głównej prof. M. Pałys przywitał członków Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Podsekretarz Stanu Marię Mrówczyńską oraz gości uczestniczących w posiedzeniu.

2. Przyjęcie porządku obrad

Rada przyjęła zaproponowany porządek obrad.

Przewodniczący poprosił o zabranie głosu minister Marię Mrówczyńską.

Minister Mrówczyńska przekazała informacje o: trwających pracach legislacyjnych, zmianach w standardach kształcenia na kierunku lekarskim, programach strategicznych NCBR, projekcie Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego oraz planowanych rekomendacjach dot. wykorzystania AI w szkolnictwie wyższym.

Prace legislacyjne

Prezydent RP podpisał nowelizacje ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Zmiany obejmują m.in. deregulację w zakresie przyznawania zapomóg dla doktorantów oraz umożliwienie wykorzystania funduszu wsparcia osób z niepełnosprawnościami na potrzeby uczestników studiów podyplomowych.

Standardy kształcenia na kierunku lekarskim

Planowana jest nowelizacja rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza. Zmiany, zainicjowane przez Ministerstwo Zdrowia, obejmą wprowadzenie zagadnień m.in. dot. elementów medycyny pola walki.

Programy strategiczne NCBR

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przyjęło dwa kluczowe programy strategiczne: NUKLEARSTRATEG – ukierunkowany na rozwój polskich zdolności w obszarze energetyki jądrowej oraz AGROSTRATEG – program o budżecie 500 mln zł, wspierający innowacje w sektorze rolnym.

Cyfryzacja i Strategia Rozwoju Szkolnictwa Wyższego

Prace nad rozporządzeniem wprowadzającym e-dyplom są na zaawansowanym etapie. Zakończyły się szerokie konsultacje projektu Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego ze środowiskiem akademickim i różnymi gremiami. Uwagi do projektu zebrano również podczas kilku zorganizowanych spotkań m.in. z Konfederacją Lewiatan, uczelniami artystycznymi, przyrodniczymi oraz Związkiem Uczelni Lubelskich.

Wykorzystanie sztucznej inteligencji (AI)

Planowane jest opracowanie rekomendacji dotyczących bezpiecznego i etycznego wykorzystania AI w szkolnictwie wyższym. Jako punkt odniesienia wskazano dokument

dobrych praktyk dostępny w serwisie *ai.gov.pl*. Podkreślono konieczność dostosowania wytycznych do specyfiki akademickiej, uwzględniając procesy badawcze, dydaktykę oraz administrację uczelnianą.

3. Dyskusja - Finansowanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego w ujęciu systemowym

Dyrektor Michał Goszczyński z Departamentu Współpracy Międzynarodowej MNiSW przedstawił informacje dotyczące finansowania sektora nauki i szkolnictwa wyższego w ujęciu systemowym – programy międzynarodowe i infrastrukturalne.

➤ *Horyzont Europa (HE) 2021-2027*

Łączny udział dofinansowania przyznanego polskim uczestnikom z budżetu programu HE wzrósł do 1,76% (o 0,54 p. p. więcej niż w H2020). W obecnym programie HE Polska uzyskała 864,8 mln euro na 1576 projektów, co już teraz przewyższa całkowity wynik poprzedniej edycji (740,5 mln euro na 1962 projektów).

➤ *Udział Polski w projektach z obszaru Widening - Horyzont Europa 2021-2027*

W ramach programów wzmacniających potencjał B+R (Widening), 64 polskie organizacje pozyskały 83,7 mln euro na 68 projektów (36 koordynowanych przez Polskę). Ponad 80% środków trafiło do uczelni i instytutów badawczych.

➤ *System wsparcia w Horyzoncie Europa(HE)*

Punkt Kontaktowy (KPK) – działający w strukturze NCBR, zapewnia strategiczne wsparcie dla jednostek naukowych i przedsiębiorstw w całym programie HE.

Branżowe Punkty Kontaktowe (BPK) – przedsięwzięcie MNiSW realizowane (do końca 2027 r.) przez 7 instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz. Wykorzystują one własną infrastrukturę i kadrę ekspercką w kluczowych branżach (m.in. gospodarka zrównoważona, cyfryzacja, zdrowie, czysta energia i mobilność).

Głównym celem systemu jest zwiększenie udziału polskich beneficjentów w partnerstwach europejskich. Realizowane jest to poprzez specjalistyczne warsztaty, ogólnopolskie wydarzenia matchmakingowe i brokerskie, które służą budowaniu międzynarodowych konsorcjów badawczych.

➤ *Wsparcie udziału polskich naukowców w międzynarodowych projektach infrastruktury badawczej*

Wsparcie podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki w projektach budowy, modernizacji i użytkowania unikatowych infrastruktur badawczych. Dotyczy to obiektów kluczowych dla Europejskiej Przestrzeni Badawczej (według ESFRI), które są wpisane na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej.

Beneficjentami są uczelnie, instytuty PAN i badawcze, instytuty międzynarodowe w RP, Centrum Łukasiewicz oraz instytuty Sieci Łukasiewicz. Roczny budżet wynosi ok. 120 mln zł; nabór zgłoszeń prowadzony jest w trybie ciągłym.

➤ *Krajowy Plan Odbudowy(KPO)*

Wsparcie KPO ukierunkowane jest na rozwój infrastruktury badawczej w regionie warszawskim stołecznym. Dofinansowanie przyznano dla 10 projektów z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (łącznie ok. 644,1 mln zł) oraz 11 projektów realizowanych przez Sieć Badawczą Łukasiewicz (łącznie ok. 806 mln zł).

➤ *Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki*

Analogicznie do KPO, wsparcie dzielone jest na dwa schematy: dla projektów z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (PMIB) oraz dla Sieci Badawczej Łukasiewicz. Obecnie wsparcie dotyczy regionów poza warszawskim stołecznym, jednak procedowana zmiana linii demarkacyjnej ma otworzyć kolejne konkursy dla całej Polski.

Konkursy 2.4 BINGO: Ścieżka PMIB - w I naborze dofinansowano 9 projektów (387,1 mln zł); trwa II nabór (do 31.03.2026 r.). Ścieżka Sieci Badawczej Łukasiewicz – w dwóch naborach wybrano 13 projektów o łącznej wartości 968,7 mln zł.

➤ *Działalność kosmiczna i finansowanie w ramach ESA*

Polska od 2012 r. jest członkiem Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), co umożliwia ścisłą współpracę nauki z przemysłem w międzynarodowych konsorcjach. System opiera się na subskrypcjach programów opcjonalnych. Polska zadeklarowała znaczne środki m.in. na eksplorację kosmosu, budowę instrumentów (PRODEX) i obserwację Ziemi. Wielkość wpłat przekłada się na wartość kontraktów dla krajowego sektora, pozyskiwanych głównie w drodze konkursów. Politykę w zakresie nauki, eksploracji i obserwacji Ziemi prowadzi MNiSW (Departament Innowacji i Rozwoju), natomiast resortem wiodącym dla całej polityki kosmicznej jest Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

➤ *Widening - Horyzont Europa 2028-2034*

Utrzymanie instrumentów Widening jest istotne dla Polski, ze względu na:

Geopolitykę i odporność UE – w kontekście nowych priorytetów UE (obrona, bezpieczeństwo, zielona i cyfrowa transformacja, rozszerzenie), marginalizacja Widening osłabiłaby zdolność UE do budowania spójnych ekosystemów innowacji w całej Europie.

Konkurencyjność i jednolity rynek – bez silnego komponentu Widening, luka innowacyjna między „starymi” a „nowymi” państwami członkowskimi będzie się pogłębiać, co podważy cele jednolitego rynku i strategii konkurencyjności.

➤ *Przygotowania Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego dla Polski (PPKR) na lata 2028-2034*

Kluczowe cele do osiągnięcia w ramach funduszy europejskich: nowy model gospodarczy oparty o polskie technologie i wzrost krajowych firm prywatnych; równomierny rozwój Polski (nie tylko największych miast); budowanie odporności i bezpieczeństwa – korzystania z efektów inwestycji w polskiej gospodarce.

Dyrektor Jarosław Oliwa z Departamentu Budżetu i Finansów MNiSW omówił budżet, zasady podziału subwencji oraz wskazał na ograniczenia i wyzwania budżetowe.

Budżet na naukę i szkolnictwo wyższe w 2026 r. to łączna kwota 44,5 mld zł, z czego większość 35,5 mld zł to środki finansowe będące w dyspozycji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Do głównych składowych budżetu MNiSW należą: subwencje – ponad 25 mld zł (dla 95 uczelni publicznych i niepublicznych); środki dla NCBR – 3 mld zł (środki z budżetu ministra, całkowity budżet Agencji jest wyższy); środki dla NCN – 1,8 mld zł; współpraca międzynarodowa i NAWA – odpowiednio 700 mln zł i 200 mln zł; fundusz stypendialny – 1,8 mld zł; inwestycje – 900 mln zł.

Zasady podziału subwencji

Algorytm nie tworzy nowych środków, a jedynie dzieli pulę między podmioty. W 2026 r. subwencja dla wszystkich podmiotów wyniesie 100% kwoty z 2025 r. (z uwzględnieniem ubiegłorocznych 5% podwyżek). Inne zasady obowiązują dla uczelni badawczych (IDUB), akademickich, zawodowych oraz instytutów. W uczelniach badawczych nacisk położony jest na parametry naukowe i projektowe (np. Horyzont 2020), w pozostałych większe znaczenie ma dydaktyka (liczba studentów).

Ograniczenia i wyzwania budżetowe

- wzrost kosztów stałych – priorytety państwa (obronność, obsługa długu) oraz rosnące dotacje do ZUS ograniczają pole manewru w budżecie nauki;
- podwyżki – mimo trudnej sytuacji, zapewniono 3% podwyżki dla pracowników uczelni oraz – po raz pierwszy – dla instytutów PAN;
- mechanizm ochronny (tunel) – standardowo algorytm dopuszcza wahania subwencji (np. od -2% do +6%). W 2026 r. zrezygnowano z uruchomienia algorytmu w pełni, by uniknąć sytuacji, w której jedna uczelnia dostaje podwyżki, a jednocześnie traci część subwencji bazowej;
- koszty pracy – wynagrodzenia pochłaniają średnio aż 95% subwencji, co przy spadającej liczbie studentów w niektórych ośrodkach stanowi duże wyzwanie dla stabilności finansowej.

W dyskusja z udziałem członków i gości, zwrócono uwagę na:

- wsparcie uczestnictwa w programie Horyzont Europa – wskazano na potrzebę zintensyfikowania działań zachęcających polskich naukowców do aplikowania o środki unijne. Kluczem ma być rzetelna diagnoza barier – zarówno finansowych, jak i organizacyjnych – które obecnie zniechęcają kadrę akademicką do udziału w konkursach;
- wsparcie Partnerstwa 2028–2034 – inicjatywa KRASP skierowana do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, która postuluje o utworzenie dedykowanych programów regionalnych na rzecz rozwoju B+R dla każdego województwa, obok standardowych funduszy europejskich dla regionów. Rada Główna poparła stanowisko KRASP;
- strategię pozyskiwania funduszy – podkreślono, że poprawa finansowania nauki wymaga stałego, profesjonalnego lobbingu w strukturach unijnych. Przywołano sukces sektora finansowego, który dzięki sprawnemu Krajowemu Punktowi Kontaktowemu awansował z 12. na 5. miejsce w pozyskiwaniu środków z programów UE. Wskazano na ogromny potencjał środków dystrybuowanych przez marszałków województw. Zapowiedziano czerwcowe spotkanie ze Związkiem Województw RP, aby silniej zintegrować naukę z regionalnymi programami operacyjnymi;
- finansowanie instytutów PAN – zwrócono uwagę na systemowe niedofinansowanie instytutów PAN względem uczelni. Luka w tempie wzrostu wynagrodzeń wyniosła ok. 10%, co osłabia konkurencyjność instytutów. Zawnioskowano o 100 mln zł

na wyrównanie tych różnic oraz nadanie finansowaniu charakteru trwałego (nie incydentalnego);

- powiązanie płac z gospodarką – zgłoszono postulat ustawowego powiązania minimalnego wynagrodzenia profesora ze średnią płacą w gospodarce. Ma to zapobiec cyklicznym problemom płacowym i ułatwić zatrzymanie młodych kadr naukowych;
- archaiczny sposób ustalania stawek wynagrodzenia członków gremiów – wskazano na konieczność aktualizacji zasad wynagradzania członków PKA oraz Rady Głównej, które opierają się na przepisach sprzed ponad 20 lat;
- obciążenia budżetowe – wyrażono niepokój związany z przepisami wchodzącymi w życie 1 stycznia 2026 r., które wliczają okresy pracy na umowach cywilnoprawnych i działalności gospodarczej do stażu pracy. Zmiana ta może spowodować nagły wzrost wydatków na dodatki stażowe i odprawy jubileuszowe. Skierowano pytanie do Ministerstwa o systemowe wsparcie finansowe, aby uniknąć fali roszczeń pracowniczych, na które jednostki nie mają zabezpieczonych środków;
- sytuację Państwowych Instytutów Badawczych (PIB) – wskazano na złą sytuację instytutów badawczych (szczególnie sektora rolniczego), których przychody z zadań zleczanych przez ministerstwa oraz z rynku nie pokrywają kosztów utrzymania i skutków inflacji, co prowadzi do odpływu specjalistów. Instytuty działające na rzecz rolnictwa mają ograniczone możliwości pozyskiwania środków komercyjnych od borykających się z kryzysem producentów rolnych. Postuluje się objęcie PIB takimi samymi mechanizmami wsparcia, jakie stosuje się wobec instytutów PAN;
- analizę algorytmu – zwrócono uwagę na potrzebę weryfikacji, czy obecne funkcje stabilizujące nie wprowadzają trwałych perturbacji w finansowaniu. Skierowano zapytanie do resortu o długofalową ocenę działania algorytmu oraz analizę ewentualnych dysproporcji w subwencji przypadającej na studenta i pracownika w poszczególnych grupach uczelni.
- zawnioskowano o utworzenie bazy dobrych praktyk w zakresie regulaminów wynagradzania i rozliczania projektów unijnych. Celem jest usunięcie barier administracyjnych, które obecnie uniemożliwiają pełne i optymalne wykorzystanie dostępnych funduszy europejskich przez uczelnie i instytuty;
- jakość kształcenia i finansowanie gremiów oceniających – wskazano na potrzebę objęcia kontrolą jakości obszarów obecnie niepodlegających ocenie, m.in. studiów podyplomowych. Podkreślono, że bez inwestycji w jakość i badania podstawowe rozwój systemu nie będzie możliwy;
- model Biznes dla Nauki – zwrócono uwagę na konieczność odwrócenia perspektywy i stworzenia mechanizmów zachęcających sektor prywatny do realnego finansowania nauki (ulgi w CIT, PIT, VAT), które zachęciłyby firmy do realnego finansowania badań i rozwoju. Celem jest pozyskanie znacznych środków pozabudżetowych, wykraczających poza obecny system subwencyjny.

Przewodniczący Rady, podsumowując dyskusję, wskazał na wnioski końcowe:

- powszechność problemów finansowych – niedobory środków dotyczą wszystkich typów instytucji w sektorze nauki. Same zmiany w algorytmach podziału są jedynie przesuwaniem fundusze między podmiotami, nie rozwiązuje to jednak problemu niedofinansowania całości systemu;
- konieczność zwiększenia nakładów – realna poprawa wymaga wzrostu nakładów bezpośrednich (budżet MNiSW) oraz pośrednich (inne resorty, biznes, fundusze UE). Wymaga to aktywnego lobbingu nie tylko Ministerstwa, ale całego środowiska akademickiego, związków zawodowych i organizacji takich jak KRASP;

- budowanie poparcia społecznego – kluczowe zadanie to przekonanie społeczeństwa i decydentów, że inwestycja w naukę jest niezbędna dla ogólnego interesu państwa, jego odporności i bezpieczeństwa geopolitycznego.

4. Informacje i sprawy bieżące:

4.1. Konsultacje V rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Rada Główna wystosowała pismo, że nie zgłasza uwag

5. Przyjęcie protokołu z II posiedzenia Rady Głównej (19.02.2026 r.)

Rada jednogłośnie przyjęła protokół z II posiedzenia RGNiSW.

6. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych:

6.1. Projekt rozporządzenia Ministra Finansów i Gospodarki w sprawie Centralnego Rejestru Umów Jednostek Sektora Finansów Publicznych

Rada przyjęła uchwałę w głosowaniu obiegowym.

6.2. Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wzoru zaświadczenia jednostki prowadzącej studia lub kształcenie w szkole doktorskiej o przyjęciu cudzoziemca na studia stacjonarne lub kształcenie w szkole doktorskiej lub o kontynuacji przez niego studiów stacjonarnych lub kształcenia w szkole doktorskiej - numer w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – 25

Rada jednogłośnie przyjęła uchwałę.

6.3. Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania wsparcia w zakresie rolnictwa 4.0 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) - numer z wykazu: 310

Rada Główna wystosowała pismo, że ta sprawa jest poza zakresem jej działań.

7. Zaopiniowanie innych dokumentów

Brak

8. Sprawy różne i wolne wnioski:

8.1. Prace nad nowelizacją ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Przewodniczący poinformował o możliwości wnoszenia jedynie istotnych uwag do zmian w ustawie PSWiN.

8.2. Przedstawiciele RGNiSW w Komitetach Monitorujących Fundusze Europejskie

Przewodniczący poinformował o konieczności wskazania członków do następujących Komitetów Monitorujących:

- Krajowy Plan Odbudowy(KPO) – należy wskazać członka i zastępcę;

- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – na członka wskazano prof. dr hab. Agnieszkę Merkisz-Guranowską, należy wskazać zastępcę;
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) – członkiem pozostaje prof. Michał Federowicz, należy wskazać zastępcę;
- Fundusze Europejskie dla Śląska (FESL) – członkiem pozostaje prof. dr hab. inż. Anna Chrobok, należy wskazać zastępcę.

8.3. Sprawa dot. wskazania kandydatów do prac nad przygotowaniem Rozdziału Planu Interreg Polska-Ukraina 2028-2034

Przewodniczący poinformował, że sprawa wytypowania wspólnych kandydatów zostanie skonsultowana z pozostałymi instytucjami przedstawicielskimi: KRASP, PAN oraz RGIB.

8.4. Sprawa dot. wytypowania kandydatów do przygotowania programu Interreg Polska-Słowacja 2028-2034

Przewodniczący poinformował, że sprawa wytypowania wspólnych kandydatów zostanie skonsultowana z pozostałymi instytucjami przedstawicielskimi: KRASP, PAN oraz RGIB.

8.5. Pismo Przewodniczącej KRASP-PPKiR dla Polski na lata 2028-2034

Podjęto decyzja o przygotowaniu Uchwały popierającej stanowisko KRASP. Uchwała zostanie poddana głosowaniu w trybie obiegowym.

9. Zamknięcie posiedzenia

Prof. M. Pałys podziękował członkom Rady za udział w obradach i zamknął posiedzenie.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW

Załącznik:

1. Uchwała Nr 13/2026.